O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MILLIY GVARDIYASI
HARBIY-TEXNIK INSTITUTI

DINSHUNOSLIK

Darslik

86.6
D-46

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY GVARDIYASI
HARBIY-TEXNIK INSTITUTI

DINSHUNOSLIK

darslik

TOSHKENT

O‘ZB RESP MILLIY
GVARDIYASI HTI
O‘QUV ADABIYOTLAR
KUTUBXONASI
INV 1774/78 SON
27.05. 20 20 YIL

UO'K: 133-253
KBK 86.6
D–46

O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti Kengashida ma'qullangan. 2018 yil 30 noyabr 4 -sonli bayonnoma.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2019 yil 9 fevraldagi 133-sonli buyrug'iga asosan nashr etishga ruxsat berilgan.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo'yicha qo'mitaning 2018 yil 6494-sonli xulosasi asosida nashrga tayyorlandi.

Mualliflar jamoasi:
Abdusamedov A.E., f. f. d., professor, Usmonov K.X., f.d. (PhD), dotsent,
Xujayev M.I., Kadirov M.B., Yusupova D.D.

Dinshunoslik: Darslik. – T.: O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti, 2019. – 221 b.

Mas'ul muharrir:
falsafa fanlari doktori **I.Xudoyberdiyev**

T a q r i z c h i l a r :

Shayx Abdulaziz Mansur	O'zbekiston Musulmonlar idorasi raisining o'rinbosari
S.Abduxalikov	falsafa fanlari doktori, professor
D.M.Bozarov	falsafa fanlari nomzodi, dotsent

Milliy gvardiya kursantlari uchun mo'ljallangan ushbu "Dinshunoslik" darsligi kursantlarga ibtidoiy va milliy dinlardan tortib to dunyo dinlarigacha, ularning kelib chiqishi, mohiyati, tarixi, evolutsiyasi, hozirgi holati, insoniyat hayotidagi tutgan o'rni haqida umumiy ilmiy ma'lumotlarni o'z ichiga qamrab olgan. Dinshunoslik darsligida fan dasturida aks etgan barcha boblar yoritilgan. Milliy gvardiya ta'lim muassasalarining professor-o'qituvchilari, kursantlari, shuningdek, "Dinshunoslik" faniga qiziquvchi barcha kitobxonlarga mo'ljallangan.

© A.E.Abdusamedov, M.I.Xujayev, M.B.Kadirov, D.D.Yusupova
© O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti, 2019

MUNDARIJA:

KIRISH 3
I BOB. "DINSHUNOSLIK" FANINING PREDMETI, MAQSADI VA VAZIFALARI 5
1.1. Dinshunoslik fanining maqsad va vazifalari 5
1.2. Dinshunoslik fanining ijtimoiy vazifalari 6
1.3. Dinlar tasnifi 10
1.4. Fanning amaliy ahamiyati 10
Takrorlash uchun savollar 12
II BOB. DINNING IBTIDOIY SHAKLLARI 13
2.1. Diniy ong asoslarining shakllanishi 13
2.2. Qadimiy odamlarning madaniy o'choqlari va ularning diniy tasavvurlari 15
2.3. O'rta Osiyoning qadimgi aholisi va diniy tasavvurlari 20
Takrorlash uchun savollar 22
III BOB. MILLIY DINLAR 24
3.1. Milliy dinlar va ularga xos xususiyatlar 24
3.2. Yahudiylikning vujudga kelishi va ta'limoti 26
3.3. Hinduiylik 31
3.4. Konfutsiychilik. Daosizm 33
3.5. Zardushtiylik 37
Takrorlash uchun savollar 47
IV BOB. BUDDAVIYLIK 48
4.1. Buddaviylikning paydo bo'lishi va tarqalishi 48
4.2. Buddaviylik ta'limoti va uning mazmuni 50
4.3. Buddaviylikning parchalanib ketishi 54
Takrorlash uchun savollar 55
V BOB. XRISTIANLIK 56
5.1. Xristianlikning paydo bo'lishi va tarqalishi 56
5.2. Xristianlikning diniy ta'limoti 57
5.3. Xristianlikdagi yo'nalishlar 59
5.4. Xristianlikning Sharqqa tomon tarqalishi, O'zbekistonda xristian cherkovining tutgan o'rni 69

Takrorlash uchun savollar 71
VI BOB. ISLOM 72
6.1. "Johiliya" davrida ko'pxudolik va arablar madaniyati 72
6.2. Muhammad ibn Abdulloh (s.a.v.) hayoti va payg'ambarlik davri 83
6.3. Islom qadriyatlarining xalqlar madaniyatidagi o'rni 90
Takrorlash uchun savollar 91
VII BOB. ISLOMNING ASOSIY MANBALARI 93
7.1. Diniy man'ba tushunchasi 93
7.2. Qur'oni karim suralarining nozil bo'lishi, jamlanishi va tarkibi. 94
7.3. Toshkentdagi "Mushafi Usmoniy" tarixi va Qur'oni karim tarjimalari 99
7.4. Hadis islom dinida Qur'oni karimdan keyingi muqaddas manba. Mashhur muhaddislar 101
7.5. O'rta Osiyo muhaddislarining hadisshunoslikka qo'shgan hissalari 109
Takrorlash uchun savollar 117
VIII BOB. ISLOMDAGI MAZHABLAR VA G'OYAVIY SIYOSIY OQIMLAR 119
8.1. Islomdagi yo'nalishlar va oqimlar 119
8.2. Sunniylik va shialik mazhablari 124
8.3. Tasavvuf yo'nalishi va tariqatlari (Yassaviya, Kubraviya, Naqshbandiya) 133
8.4. XX asrning ikkinchi yarmida Markaziy Osiyoga kirib kelgan diniy ekstremistik guruhlar harakati.. **Ошибка! Закладка не определена.**
8.5. Diniy ekstrimizm va terrorizmga qarshi kurashda ma'rifiy islomning o'rni 156
Takrorlash uchun savollar 163
IX BOB. VIJDON ERKINLIGI VA DINIY TASHKILOTLAR .. 165
9.1. O'zbekiston Respublikasida vijdon erkinligining qonunan kafolatlanishi 165
9.2. Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar masalasi 167
9.3. Din, e'tiqod erkinligi va ilmiy dunyoqarash 170

Takrorlash uchun savollar 176
FOYDALANILGAN ATAMALAR IZOHI 177
ILOVALAR 188
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: 215
Xorijiy adabiyotlar 217
Internet saytlari 218